

Mysl a tělo (Mind - Body)

Nepočítáme-li staré mýty, spjaté s jakýmsi ne zcela vyjasněnými představami, byla filosoficky relace mezi vědomím a tělesností chápána ve starém Řecku jako vztah mezi duší a tělem (filosofie tu navazovala především na orfismus). Je třeba si připomenout zejména dva skutečně velké pokusy, totiž Platónův a Aristotelův; Aristotelés jako první ustavil a pojmenoval zvláštní filosofickou disciplínu, která se zabývala „duší“, totiž psychologii (napsal spis PERI PSYCHÉS, O duši). Tato disciplína prošla po staletích řadou hlubokých proměn, až posléze vlastně ztratila svůj „předmět“, totiž „duši“. Dnešní psychologie už není chápána jako „věda o duši“, nýbrž jako věda o duševních jevech (psychických fenoménech). Starý problém tu ovšem zůstává nadále: vztah mezi tzv. duševními jevy a tzv. fyziologickými stavy nervové soustavy zůstává stále ještě nevyjasněn. Zatím se zdá, že nemáme jiné možnosti než buď zkoumat zvnějšněné nervové projevy či spíše procesy objektivujícím způsobem, anebo „introspekci“ (přesněji řečeno reflexí) analyzovat duševní stavy a pochody či postupy zevnitř. Nicméně stále více se stává zřejmou skutečnost, že obojí stránka vlastně není nijak od sebe oddělena, ale že vědomí má značný vliv na tělesnou kondici, stejně jako tělesná kondice má vliv na vědomé stavy (to druhé je nám jakoby srozumitelnější). Zvláště pak je stále jasnější, že třeba fyziologická stránka smyslového vnímání není vůbec ničím samostatným a proti uvědomovaným „vněmům“ jakoby „původnějším“, nýbrž že znalosti a vědomosti, tj. vědomí a rozumění, pronikají až do zcela periferních oblastí fyziologie vnímání, že vnímáme vždycky do značné míry jen to, co vnímat chceme, protože ony „informace“, které se k nám dostávají fyziologickou cestou, musí být od samého počátku nějak tříděny a jakoby „shora“ interpretovány. Hlavním problémem tu však i do budoucnosti zůstane, jak se vyhnout onomu tolik zakořeněnému předsudku, že to, co nelze objektivovat, zůstává čímsi „pouze“ subjektivním a tedy „neskutečným“ nebo aspoň méně skutečným.

(Písek, 050211-1.)